

Corona is geen excuus om het gat in de begroting nooit te vullen

Gert Peersman (column verschenen in De Standaard op 21/9/2021)

Hoewel het coronavirus de grootste krimp van onze economie in meer dan honderd jaar heeft veroorzaakt, ziet het ernaar uit dat de permanente schade zal meevallen. Volgens ramingen van de Oeso zal het Belgische potentiële bruto binnenlands product na de coronacrisis amper 1,3 procent lager zijn dan de projecties die voor de crisis werden gemaakt. Dat is het bbp dat ons land kan realiseren als alle bedrijven op maximale capaciteit draaien en iedereen die wil werken ook effectief aan de slag is. Bovendien verwacht de Oeso dat we in de loop van 2022 dat potentiële niveau al zullen bereiken.

Dat is een groot contrast met de bankencrisis in 2008. Die crisis heeft de potentiële productiecapaciteit van onze economie uiteindelijk met meer dan 5 procent gekortwiekt, terwijl het bijna tien jaar heeft geduurd voor het bbp dat potentiële niveau opnieuw heeft bereikt.

Als het goed is, mag het ook gezegd worden: we hebben dit mede te danken aan de resolute beleidsreacties op de crisis. Ook al draaide de economie op een laag pitje, dankzij de steunmaatregelen werd onze productiecapaciteit nauwelijks aangetast en was alle werkloosheid slechts tijdelijk. Tijdens de lockdowns hebben veel gezinnen hun spaarpot kunnen spijzen. Vandaag laten ze het corona-spaargeld opnieuw rollen, wat de motor vormt van de relance. Dat extra spaargeld is essentieel voor het snelle herstel en het tegenovergestelde van de situatie na de bankencrisis. Het nadeel van dat alles zijn de schulden die de regeringen hebben moeten maken om het plaatje te betalen, maar gelukkig zijn die voor lange tijd gefinancierd tegen een negatieve rente.

Tot nu toe verloopt alles volgens het anticyclische beleidsboekje, maar zodra de economie haar potentiële niveau heeft bereikt, heeft het geen zin meer om de vraag te stimuleren met een soepel begrotingsbeleid. Een expansief begrotingsbeleid leidt dan alleen tot een toename van de import, stijgende binnenlandse prijzen en vacatures die niet ingevuld kunnen worden. De impact op de groei is daarentegen nihil. Bedrijven die dan niet kunnen overleven zonder coronasteun, zullen dat nooit kunnen.

De overheidsfinanciën van ons land ogen niet rooskleurig. Zelfs wanneer de economie op volle capaciteit zal draaien en er geen coronasteun meer wordt gegeven, wordt er een begrotingstekort voorspeld dat ruim 5 procent van het bbp bedraagt en bij onveranderd beleid over de jaren zal oplopen. Op termijn is dat onhoudbaar.

De coronacrisis is geen excuus voor de permanente toename van het tekort. De impact van het lagere potentiële bbp op de begroting is amper 0,65 procent van het bbp. De lagere rente die gepaard ging met de crisis, heeft zelfs een gunstig effect op het saldo.

Sommige ministers verantwoorden het tekort omdat het belangrijk is om meer te investeren als overheid. Ik ben het volmondig eens met dat principe. Overheidsinvesteringen die de productiviteit van werknemers en bedrijven verhogen, verhogen ook de potentiële productiecapaciteit van ons land. Dat heeft een positieve impact op de groei en op termijn zijn er terugverdieneffecten voor de begroting. We hebben inderdaad nood aan meer productieve overheidsinvesteringen, maar die zijn niet de oorzaak van de toename van het begrotingstekort. De bijdrage van de relanceplannen aan het tekort is bijvoorbeeld gering, aangezien die deels gefinancierd worden met Europese dotaties.

Het gros van het begrotingstekort is een erfenis van de regering-Michel, het gebrek aan

maatregelen in het verleden om de stijgende vergrijzingskosten op te vangen en allerlei structurele meeruitgaven door de huidige regeringen, zoals de verhoging van de minimumpensioenen en lonen in de zorgsector. Het is een gouden begrotingsregel dat zulke uitgaven gefinancierd worden met belastingen of besparingen op andere uitgavenposten.

De vraag om vanaf volgend jaar een inspanning te leveren om het begrotingstekort af te bouwen, is economisch verantwoord. Geen drastische en ondoordachte saneringen, maar een geleidelijke afbouw met een paar miljard per jaar is realistisch. Het ideale moment om dat te doen zonder de groei te fnuiken, is wanneer we het potentiële bbp bereiken. Dat is misschien niet populair, maar ook dat staat in het anticyclische beleidsboekje.